

О. В. Пономаренкокандидат педагогічних наук, доцент,
декан факультету соціальної педагогіки та психології
Запорізького національного університету

КОНКРЕТНОНАУКОВИЙ РІВЕНЬ МЕТОДОЛОГІЇ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ МАГІСТРІВ ПСИХОЛОГІЇ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ НЕФОРМАЛЬНОЇ ОСВІТИ

У статті доведено, що перегляд окремих параметрів професійної освіти майбутніх магістрів психології в контексті необхідності формування їхньої готовності до відповідальної та ефективно конкурентної діяльності в умовах неформальної освіти потребує певних методологічних розвідок, зокрема й на конкретнонауковому рівні дослідження. Показано, що методологічні засади дослідження доцільно розглядати як ієрархічно побудовану поліметодологічну систему, яка включає чотири таких рівні: філософський, загальнонауковий, конкретнонауковий рівень та рівень конкретного дослідження. Показано, що серед найбільш перспективних наукових підходів дослідження проблеми підготовки майбутніх магістрів психології до професійної діяльності в умовах неформальної освіти на конкретнонауковому рівні методології є особистісний, діяльнісний, аксіологічний, андрагогічний та акмеологічний підходи. Їх перспективність підтверджується наявністю в практиці професійної освіти магістрів психології розуміння специфіки умов їхньої майбутньої професійної діяльності в умовах неформальної освіти та недостатнім рівнем насиченості процесу професійної освіти адекватними засобами й методами квазіпрофесійного характеру, використанням стандартизованих засобів і методів, що нівелюють внутрішні мотиви студентів до конкурентної експансії в сферу неформальних освітніх послуг. Прагнення усунути представлені недоліки, оптимально використовуючи педагогічні резерви зазначених підходів, детермінувало необхідність теоретичного обґрунтування їх сутності та оцінки перспектив щодо використання в емпіричній площині. Наголошено, що в основі особистісного підходу лежить ідея суб'єктності особистості в навчальному процесі. Діяльнісний підхід передбачає активну практичну діяльність магістрантів, яка досягається включенням у процес виконання різноманітних та різноаспектних професійних завдань. Аксіологічний підхід виступає тим стрижнем, що пов'язує особистісний та діяльнісний аспекти конкретнонаукової методології дослідження на рівні ціннісних орієнтацій людини. Андрагогічний підхід передбачає розгляд магістранта як дорослої людини, яка володіє певним досвідом, переконаннями та інтересами. Цей підхід деталізує особистість магістранта та підсилює його суб'єктну роль у процесі навчання. Метою акмеологічного підходу є орієнтація особистості на досягнення успіху в житті й професії, розвиток її творчого потенціалу, а також продовження періоду творчої діяльності, який визначається як акме – найвищий ступінь особистісної та діяльнісної зрілості особистості.

Ключові слова: неформальна освіта, магістри психології, професійна підготовка, конкретнонауковий рівень методології, наукові підходи.

Постановка проблеми. Перегляд окремих параметрів професійної освіти майбутніх магістрів психології в контексті необхідності формування їхньої готовності до відповідальної та ефективно конкурентної діяльності в умовах неформальної освіти потребує певних методологічних розвідок, зокрема й на конкретнонауковому рівні дослідження.

При цьому методологічні засади дослідження проблеми підготовки майбутніх магістрів психології до професійної діяльності в умовах неформальної освіти вважаємо за доцільне розглядати як ієрархічно побудовану й поліметодологічну систему, яка включає чотири рівні, а саме:

1) філософський рівень – загальнофілософські методи, категорії, положення, ідеї та принципи, що відтворюють засади будь-якої пізнавальної діяль-

ності, тому застосовуються вченими в усіх науках і на всіх етапах дослідження;

2) загальнонауковий рівень – загальнонаукові методологічні підходи, які перебувають у логічному взаємозв'язку із філософськими методами та враховують предметну спрямованість наукового пошуку, конкретизують абстрактні філософські конструкції;

3) конкретнонауковий рівень – підходи, які застосовуються конкретно наукою (педагогікою) та створюють методологічне підґрунтя формування шляхів вирішення проблеми підготовки майбутніх магістрів психології до професійної діяльності в умовах неформальної освіти;

4) рівень конкретного дослідження – сукупність методів дослідження, які дозволяють вирішити

проблему підготовки майбутніх магістрів психології до професійної діяльності в умовах неформальної освіти.

Усі названі рівні методології, безперечно, є необхідними для проведення якісного, повноцінного, різноаспектного та завершеного психолого-педагогічного дослідження, проте їх роль у науковому пізнанні досліджуваного феномену різна.

Мета статті – висвітлення найбільш перспективних наукових підходів дослідження проблеми підготовки майбутніх магістрів психології до професійної діяльності в умовах неформальної освіти на конкретнонауковому рівні методології.

Виклад основного матеріалу. Конкретнонауковий рівень методології може бути гіпотетично представлений особистісним, діяльнісним, аксіологічним, андрагогічним та акмеологічним підходами.

Їх перспективність підтверджується наявністю в практиці професійної освіти магістрів психології розуміння специфіки умов їхньої майбутньої професійної діяльності в умовах неформальної освіти та недостатнім рівнем насиченості процесу професійної освіти адекватними засобами й методами квазіпрофесійного характеру, використанням стандартизованих засобів і методів, що нівелюють внутрішні мотиви студентів до конкурентної експансії в сферу неформальних освітніх послуг.

Прагнення усунути представлені недоліки, оптимально використовуючи педагогічні резерви зазначених підходів, детермінує необхідність теоретичного обґрунтування їх сутності та оцінки перспектив щодо використання в емпіричній площині.

Вже класичним педагогічним підходом на конкретнонауковому рівні методології дослідження проблеми підготовки майбутніх магістрів психології до професійної діяльності в умовах неформальної освіти є особистісний підхід (Р. Вайнола [8], М. Вікуліна [9], В. Жигір [15], М. Овчинникова [23], І. Якиманська [26] та ін.), який передбачає орієнтацію процесу професійної підготовки на особистість магістранта, його потреби, інтереси, схильності та здібності. У фокусі цього підходу є особистість та її життєдіяльність, її культура, світогляд, інтелектуальні здібності тощо.

В основі особистісного підходу лежить *ідея суб'єктності особистості* в навчальному процесі. Тобто кожна особистість, що навчається, має бути суб'єктом діяльності, пізнання, спілкування, самопізнання й саморозвитку (В. Жигір) [15]. Така позиція не тільки змінює акценти професійної підготовки з класичної тріади – знання, вміння та навички, а й детермінує активну суб'єктну роль особистості у цьому процесі. Дуже важливим наслідком використання особистісного підходу є також усвідомлення відповідальності магістрантами психології за власні освітні результати.

Основними методологічними положеннями особистісного підходу, якими ми будемо керуватись в дослідженні проблеми підготовки майбутніх магістрів психології до професійної діяльності в умовах неформальної освіти, є такі:

- кожен майбутній магістр психології є суб'єктом професійної підготовки;
- між усіма учасниками освітнього процесу мають бути встановлені суб'єкт-суб'єктні відносини;
- основним принципом взаємодії у професійній підготовці магістрів психології є співробітництво;
- кожен магістрант-психолог має займати активну позицію у навчанні;
- ключовим фактором ефективності професійної підготовки є врахування мотивів кожного магістранта та надання особистісного сенсу навчальному матеріалу;
- педагогічна взаємодія у процесі професійної підготовки магістрів психології має бути персоналізованою і враховувати почуття, переживання, емоції та відповідні їм дії та вчинки;
- має відбуватися актуалізація у магістрантів розуміння власної відповідальності за результати навчання.

Отже, особистісний підхід до проблеми підготовки майбутніх магістрів психології до професійної діяльності в умовах неформальної освіти передбачає усвідомлення магістрантами – суб'єктами процесу професійної підготовки – розкриття їх здібностей, нахилів та потенційних можливостей, а також їх становлення як самосвідомих та відповідальних модераторів власного розвитку. Особистісний підхід забезпечує перше наближення до вивчення особистості майбутніх магістрів психології.

У аспекті методології дослідження проблеми підготовки майбутніх магістрів психології до професійної діяльності в умовах неформальної освіти також важливе значення має *діяльнісний підхід* (Г. Атанов [2], О. Беляк [4], Г. Дегтярьова, Т. Якимович [12], М. Коляда [19], А. Леонтьєв [20] та ін.), який передбачає визнання діяльності підґрунтям, засобом та основною умовою, що забезпечує розвиток особистості магістранта.

Відповідно до цього підходу знання краще здобувати шляхом їх застосування у процесі виконання певної діяльності, що зумовлено одночасним засвоєнням знань та способів їх реалізації на практиці (Г. Атанов) [2]. При цьому діяльність пов'язує особистість з оточенням, впливаючи на нього та підпорядковуючись йому, тим самим детермінуючи її розвиток (А. Леонтьєв) [20, с. 24]. З огляду на це одним з основних завдань професійної підготовки майбутніх магістрів психології є формування в них практичних вмінь виконання основних прийомів, дій та операцій, які необхідні їм у професійній діяльності в умовах неформаль-

ної освіти. Тобто магістранти-психологи мають здобути не тільки професійні знання, а й сформулювати певні вміння, що дозволять їм ефективно реалізувати отримані знання у практичній діяльності.

Діяльнісний підхід також обґрунтовує необхідність предметної діяльності, активних способів пізнання й перетворення дійсності, а також активної комунікації з оточуючими (О. Беляк) [4, с. 78]. Таке бачення спрямовує нас на необхідність використання предметних (фахових) завдань, пов'язаних з особливостями діяльності магістра психології в умовах неформальної освіти, що дадуть змогу перевірити набуті професійні знання та усвідомити важливість професійної підготовки.

Водночас, як наголошують Г. Дегтярьова та Т. Якимович, жодна діяльність не може бути реалізована без відповідних мотивів (об'єктивних, суб'єктивних, явних або прихованих), адже будь-яка діяльність характеризується постійними трансформаціями, в яких вона може втратити мотив, що змінить ставлення особистості до неї, що подекуди передбачає її припинення [12]. Саме тому діяльнісний підхід дає змогу кожному магістранту усвідомити власні освітні потреби й можливості як фахівця-психолога в умовах неформальної освіти, що сприятиме формуванню сукупності мотивів до освоєння обраної професії.

Основними методологічними положеннями діяльнісного підходу, якими ми будемо керуватись в дослідженні проблеми підготовки майбутніх магістрів психології до професійної діяльності в умовах неформальної освіти, є такі:

- кожний майбутній магістр психології є відкритою саморегульованою системою, що прагне самовиразитись та самореалізуватись
- розвиток особистості майбутнього магістра психології відбувається у діяльності;
- практична підготовка є основною умовою успішної підготовки магістрантів-психологів;
- у процесі професійної підготовки магістрів психології важливого значення набувають мотиви як результат опредмечування та наповнення сенсом освітнього процесу;
- предметні (фахові) завдання, що пов'язані з особливостями діяльності магістра психології в умовах неформальної освіти, є тим засобом, що дасть змогу магістрантам перевірити набуті ними професійні знання та усвідомити важливість професійної підготовки.

Отже, діяльнісний підхід щодо проблеми підготовки майбутніх магістрів психології до професійної діяльності в умовах неформальної освіти передбачає активну практичну діяльність магістрантів, яка досягається включенням у процес виконання різноманітних та різноаспектних професійних завдань. Така діяльність також забезпечить опредметнення та набуття сенсу їх подальшою професійною діяльністю в умовах

неформальної освіти. Діяльнісний підхід забезпечує перше наближення до особливостей професійної діяльності магістрів психології.

Конкретнонауковий рівень методології дослідження проблеми підготовки майбутніх магістрів психології до професійної діяльності в умовах неформальної освіти, на нашу думку, повинен бути представлений також і *аксіологічним підходом* (Р. Винничук [10], С. Вітвицька [11], І. Зязюн [17], Л. Нікогосян, Ю. Асєєва [21], А. Нікора [22] та ін.), який орієнтує процес професійної підготовки на формування у магістрантів сукупності цінностей, адже саме цінності визначають ставлення особистості до себе, навколишнього світу та професійної діяльності.

Категорія «*цінності*» розкривається як сукупність реальних предметів і абстрактних ідей, які мають високу значущість для суспільства або для окремої особистості (С. Вітвицька) [11, с. 64]. Отже, цінності особистості та цінності суспільства можуть відрізнитися, але повинні певним чином перетинатися, адже особистість не може існувати поза суспільством. Тобто цінності є тим, що наповнює сенсом існування особистості в суспільстві.

Підтвердження цьому знаходимо у праці І. Зязюна, який акцентує увагу на необхідності культивування у майбутнього фахівця системи *національних цінностей*, що пов'язані з досягненнями національної культури, мистецтва, науки і техніки та освіти [17, с. 11–12]. А. Нікора у своєму дослідженні також звертає увагу на систему цінностей особистості, яка містить індивідуальні егоцентричні цінності, сімейні (родинні) цінності, суспільні, громадянські й *національні цінності та загальнолюдські духовні цінності* [22, с. 222–223]. У праці Р. Винничук зустрічаємо категорію «*професійні цінності*», за якими особистість співвідносить власне життя та обрану професію [10]. Оскільки магістранти-психологи є вже сформованими культурними особистостями, то в контексті нашого дослідження особливу увагу слід приділяти саме тим цінностям, що пов'язані з їхньою майбутньою професійною діяльністю в умовах неформальної освіти.

Поряд з категорією «*цінності*» в аксіологічному підході важливе значення має й категорія «*ціннісні орієнтації*», яка є складовою частиною світогляду особистості та забезпечує їй високий рівень адаптації до життєдіяльності в умовах постійних змін (В. Беліков) [3, с. 79]. У ціннісних орієнтаціях своєрідними орієнтирами та регуляторами поведінки і діяльності особистості є її потреби і прагнення, що зумовлені оточенням та соціальною реальністю. Особистість орієнтується на те, що відповідає її інтересам, прагненням та імponує набутому досвіду (Р. Винничук) [10, с. 95]. Таким чином, у процесі професійної підготовки майбутніх магістрів психології необхідно формувати систему

ціннісних орієнтацій, яка буде спрямовувати магістрантів на постійне самовдосконалення, професійний розвиток та ефективну професійну діяльність в умовах неформальної освіти.

Основними методологічними положеннями аксіологічного підходу, якими ми будемо керуватись в дослідженні проблеми підготовки майбутніх магістрів психології до професійної діяльності в умовах неформальної освіти, є такі:

- включення у зміст професійної підготовки майбутніх магістрів психології таких дисциплін, що сприятимуть усвідомленню прийняттю ними цінностей сучасного суспільства та ефективному вибору стратегічних орієнтирів досягнення професійної успішності в умовах неформальної освіти;

- необхідність переведення й трансформації професійно значущих цінностей на рівень конкретних цінностей кожного магістранта-психолога;

- формування системи ціннісних орієнтацій на постійне самовдосконалення, професійний розвиток та ефективну професійну діяльність в умовах неформальної освіти.

Отже, аксіологічний підхід до проблеми підготовки майбутніх магістрів психології до професійної діяльності в умовах неформальної освіти передбачає формування у магістрантів-психологів системи ціннісних орієнтацій, які базуються на професійних цінностях і прагненнях особистості, що дасть їм змогу якнайкраще розкрити себе як фахівця в умовах неформальної освіти. Аксіологічний підхід виступає тим стрижнем, що пов'язує особистісний та діяльнісний аспекти конкретнонаукової методології дослідження.

Методологія дослідження проблеми підготовки майбутніх магістрів психології до професійної діяльності в умовах неформальної освіти буде неефективною без *андрагогічного підходу* (Ж. Борщ [6], В. Буренко [7], Т. Десятов [14], С. Ізбаш, В. Усатий [18], С. Змєєв [16] та ін.), який передбачає розгляд особистості магістранта-психолога як дорослої людини, що підсилює суб'єктність у процесі професійної підготовки.

Андрогогічний підхід базується на розумінні освітнього процесу як процесу стимулювання, навчання та удосконалення дорослої людини у ході професійної підготовки, перепідготовки або підвищення кваліфікації (В. Буренко) [7, с. 8]. Отже, окреслюється методологічне поле застосування цього підходу – професійна підготовка, а також суб'єкт цього підходу – доросла людина. Зазначені положення цілком відповідають особливостям нашого дослідження.

Андрогогічний освітній процес, на думку Т. Десятова, має будуватися з урахуванням фізіологічних, вікових та соціальних особливостей суб'єкта навчання, до яких науковець зараховує такі: важливість усвідомлення дорослою особистістю власної самостійності і самокеруваності;

одним з джерел навчання є накопичений особистістю життєвий досвід у професії, суспільстві та побуті; мотивація до навчання дорослої особистості зумовлена необхідністю досягнення конкретної мети або вирішенням конкретних життєво важливих проблем; важливість невідкладної апробації та застосування набутих знань, вмінь, навичок та якостей на практиці; залежність ефективності навчання від часових, просторових, побутових, професійних та соціальних чинників [14, с. 10]. Водночас Ж. Борщ акцентує увагу на *самостійній роботі студента* як одному з засобів формування майбутнього фахівця на засадах андрагогічного підходу. На думку автора, саме такий вид діяльності дозволить реалізувати навчальну, розвивальну та виховну функції навчального процесу та сформувати особистісні риси, якими характеризується доросла людина. Це, зокрема, самостійність, наполегливість, організованість, добросовісність, працелюбність та самодисципліна, які відіграють ключову роль в самостійній роботі студента [6, с. 61].

С. Ізбаш та В. Усатий вважають, що саме андрагогічний підхід може забезпечити формування у майбутніх магістрів *компетентності навчатися впродовж життя*, яка є однією з ключових в умовах інформаційного суспільства. Автори також зазначають, що цей підхід певним чином забезпечує мотивацію магістрів, усвідомлення ними власної відповідальності за результати професійної підготовки та підвищення інтересу до особистісного і професійного розвитку [18, с. 228]. Зазначені позиції є досить інформативними для формування авторського бачення досліджуваного феномену та загального розуміння андрагогічного підходу в освіті.

Основними методологічними положеннями андрагогічного підходу, якими ми будемо керуватись у дослідженні проблеми підготовки майбутніх магістрів психології до професійної діяльності в умовах неформальної освіти, є такі:

- визначення та врахування індивідуальних пізнавальних інтересів та освітніх потреб кожного магістранта-психолога;

- широке використання у професійній підготовці активних та інтерактивних технологій навчання;

- забезпечення взаємозв'язку між особистісним і професійним розвитком магістрів психології;

- наведення прикладів практичного застосування набутих теоретичних знань і відомостей;

- забезпечення співпраці, взаєморозуміння та суб'єкт-суб'єктної взаємодії між викладачами та студентами.

Отже, андрагогічний підхід до проблеми підготовки майбутніх магістрів психології до професійної діяльності в умовах неформальної освіти передбачає розгляд магістранта як дорослої

людини, яка володіє певним досвідом, переконаннями та інтересами. Цей підхід деталізує особистість магістранта та підсилює його суб'єктну роль у процесі навчання.

З огляду на особливості досліджуваного феномену у методології дослідження проблеми підготовки майбутніх магістрів психології до професійної діяльності в умовах неформальної освіти доцільно врахувати й *акмеологічний підхід* (О. Антонова [1], А. Боднар, Н. Макаренко [5], А. Деркач, Н. Кузьміна [13], С. Пальчевський [24], Л. Служинська [25] та ін.), який спрямовує процес підготовки на досягнення магістрантами вищого рівня зрілості й професіоналізму (акме) у майбутній професійній діяльності.

Метою акмеологічного підходу є орієнтація особистості на досягнення успіху в житті й професії, розвиток її творчого потенціалу, а також продовження періоду творчої діяльності, який визначається як акме – найвищий ступінь особистісної та діяльнісної зрілості особистості (А. Деркач, Н. Кузьміна) [13]. Поняття «акме» має неабияке значення у професійній підготовці магістрів-психологів, адже майбутня професійна діяльність в умовах неформальної освіти, як і будь-який складний процес, характеризується наявністю різних періодів – продуктивних та непродуктивних, творчих та нетворчих, підйомів і спадів тощо. Саме тому можливість продовження періоду творчості та продуктивної діяльності є дуже важливою для кожної особистості.

Водночас зазначимо, що поняття «акме» може мати різні значення. Так, акме може бути: 1) піком (вершиною) прогресивного розвитку особистості; 2) найвищим досягненням особистісного розвитку; 3) видатними результатами професійної діяльності (С. Пальчевський) [24]. Також акме є інтегральною формулою здоров'я, адже орієнтує на психофізіологічний, психосоціальний та духовно-моральний розвиток особистості, саморозвиток і збереження її здоров'я (О. Антонова) [1]. Таким чином, акме для майбутніх магістрів психології має і особистісну, і соціальну зумовленість.

Провідними категоріями оцінювання якості професійної діяльності у контексті цього підходу є категорії «*майстерність*» та «*професіоналізм*». Так, майстерність – це найвищий рівень розвитку професійних умінь, які базуються на творчому підході до діяльності, а «професіоналізм» – це досягнення стабільно високих результатів праці та їх якість (Л. Служинська) [25, с. 185]. Проте дана позиція відтворює лише аспекти професійної діяльності особистості, лишаючи поза увагою дослідниці особистісні аспекти, які характеризуються вирішальним впливом на майстерність та професіоналізм особистості майбутнього магістра психології.

Тому нам імпонує думка А. Боднар та Н. Макаренко, які вирізняють, крім категорії «*професіоналізм*», категорію «*зрілість*» як одну з основних категорій, якими оперує акмеологічний підхід. Зокрема, категорію «зрілість» науковці визначають як інтегральний показник досягнення акме, вершини на кожній сходинці навчання. Отже, може бути шкільна зрілість для першокласників, навчальна зрілість для випускників початкової школи, особистісна зрілість для випускників основної школи, соціальна зрілість для випускників середньої школи та професійна зрілість для випускників професійної школи. Категорія «професіоналізм» розуміється як вище досягнення в розвитку людини як суб'єкта праці та в результатах її професійної діяльності [5, с. 57]. Таким чином, категорія «зрілість» може бути розглянута як готовність магістранта-психолога до наступного кроку свого життя. Категорія «професіоналізм» розглядається як реалізація зазначеної готовності у професійній діяльності на оптимальному для особистості рівні.

Основними методологічними положеннями акмеологічного підходу, якими ми будемо керуватись в дослідженні проблеми підготовки майбутніх магістрів психології до професійної діяльності в умовах неформальної освіти, є такі:

- виявлення особистісних ресурсів майбутнього магістра психології, які сприятимуть досягненню вершин у професійній діяльності;
- актуалізація творчого потенціалу майбутнього магістра психології;
- стимулювання творчості та активності майбутніх магістрів психології у освітньому процесі;
- формування життєвих і професійних цілей майбутніх магістрів психології, які пов'язані з розумінням змісту і стратегії життя й роботи;
- формування соціального оптимізму майбутнього магістра психології як важливого засобу особистісного й професійного розвитку;
- допомога магістрантам-психологам у досягненні акме;
- застосування моделей продуктивної, малопроductивної та непродуктивної професійної діяльності магістра психології в умовах неформальної освіти, що дасть змогу кожному магістранту визначити свої слабкі та сильні сторони як фахівця-психолога та інтенсифікувати процес професійної підготовки.

Отже, акмеологічний підхід до проблеми підготовки майбутніх магістрів психології до професійної діяльності в умовах неформальної освіти зорієнтований на досягнення максимального для кожного магістранта рівня творчості й продуктивності у професійній діяльності в зазначених умовах. Цей підхід деталізує діяльнісний аспект конкретна наукової методології дослідження.

Висновки. Таким чином, конкретна науковий рівень методології дослідження проблеми підго-

товки майбутніх магістрів психології до професійної діяльності в умовах неформальної освіти представлений особистісним, діяльнісним, аксіологічним, андрагогічним та акмеологічним підходами. При цьому особистісний і андрагогічний підходи деталізують особистість магістранта психології (особистісний аспект), діяльнісний й акмеологічний підходи деталізують його професійну діяльність (діяльнісний аспект), а аксіологічний підхід виступає стрижнем, що пов'язує особистісний і діяльнісний аспекти.

Список використаної літератури:

1. Антонова О.Є. Акмеологічний підхід до визначення сутності педагогічної обдарованості. *Акмеологія – наука XXI століття* : матеріали III Міжнар. наук.-практ. конфер. Київ : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2011. С. 17–22.
2. Атанов Г. Обґрунтування та сутність діяльнісного підходу до навчання. *Педагогіка і психологія професійної освіти*. 2002. № 3. С. 85–93.
3. Беликов В.А. Философия образования личности: деятельностьный аспект : монография. Москва : Владос, 2004. 357 с.
4. Беляк О.М. Діяльнісний підхід до розвитку комунікативних якостей мовлення. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету ім. К. Д. Ушинського*. 2011. № 11–12. С. 76–81.
5. Боднар А.Я., Макаренко Н.Г. Самореалізація творчого потенціалу людини: акмеологічний підхід. *Наукові записки НаУКМА. Серія «Педагогічні, психологічні науки та соціальна робота»*. 2017. Т. 199. С. 52–58.
6. Борщ Ж. Андрагогічний підхід до підготовки майбутнього вчителя. *Педагогічні науки*. 2012. Вип. 55. С. 58–63.
7. Буренко В.М. Андрагогічний підхід до професійної перепідготовки вчителя гуманітарного профілю : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 «Теорія та методика професійної освіти». Київ : ЦІППО, 2005. 20 с.
8. Вайнола Р.Х. Реалізація особистісно орієнтованого підходу в процесі професійно орієнтованої практики майбутніх соціальних педагогів. *Вісник Глухівського державного педагогічного університету. Серія «Педагогічні науки»*. 2011. Вип. 15. С. 28–32.
9. Викулина М.А. Личностно ориентированный подход в педагогике: теоретическое обоснование и пути реализации. Нижний Новгород : Изд-во НГЛУ им. Н.А. Добролюбова, 2004. 296 с.
10. Винничук Р.В. Аксіологічний та культурологічний підходи як аспекти методології сучасної підготовки фахівців у вищій школі. *Молодий учений*. 2018. №2.2 (54.2). С. 93–96.
11. Вітвицька С.С. Аксіологічний підхід до виховання особистості майбутнього вчителя. *Креативна педагогіка*. 2015. Вип. 10. С. 63–67.
12. Дегтярьова Г., Якимович Т. Особистісний та діяльнісний підходи у післядипломній освіті інженерно-педагогічних працівників. *Вісник Львівського університету*. 2005. Вип. 19. Ч. 1. С. 369–377.
13. Деркач А.А., Кузьміна Н.В. Акмеология – наука о путях достижения вершин профессионализма. Москва, 1993. 267 с.
14. Десятов Т. Актуальні проблеми освіти дорослих у контексті глобалізації. *Порівняльна професійна педагогіка*. 2012. № 1. С. 6–13.
15. Жигір В.І. Методологічні підходи як основа науково-педагогічних досліджень у професійній освіті. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2016. Вип. 48. С. 107–115.
16. Змеев С.И. Андрагогика: основы теории, истории и технологии обучения взрослых. Москва : ПЕР СЭ, 2007. 272 с.
17. Зязюн І. Аксіологічні ресурси педагогічної дії вчителя. *Естетика і етика педагогічної дії*. 2011. Вип. 1. С. 9–24.
18. Ізбаш С., Усатий В. Компетентність «навчатися впродовж життя» як складник андрагогічної підготовки майбутніх магістрів освіти. *Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету. Серія «Педагогіка»*. 2018. № 1. С. 224–232.
19. Коляда М. Використання діяльнісного підходу при формуванні інформаційної культури майбутніх економістів. *Педагогіка і психологія професійної освіти*. 2003. № 1. С. 46–58.
20. Леонтьев А.Н. Деятельность. Сознание. Личность. Москва : Политиздат, 1977. 304 с.
21. Нікогосян Л.В., Асеева Ю.О. Аксіологічний підхід у системі професійно-педагогічної підготовки майбутніх фахівців медичної галузі. *Наука і освіта*. 2017. № 4. С. 33–38.
22. Нікора А.О. Теорія аксіологічного підходу в освіті та практика його реалізації в процесі предметно-методичної підготовки майбутнього вчителя-суспільствознавця. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського. Серія «Педагогічні науки»*. 2015. № 1. С. 221–226.
23. Овчинникова М.В. Особистісний підхід як методологічна основа дослідження особистісно орієнтованої підготовки майбутніх вчителів математики до науково-дослідницької діяльності. *Проблеми сучасної педагогічної освіти. Серія «Педагогіка і психологія»*. 2012. Вип. 37 (2). С. 264–272.
24. Пальчевський С.С. Акмеология – поклик майбутнього. *Акмеологія в Україні*. 2010. № 1. С. 7–13.

25. Служинська Л.Б. Акмеологічний підхід у процесі формування готовності у майбутніх менеджерів-економістів до професійної самореалізації. *Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій Університету «Україна»*. 2012. № 5. С. 183–187.
26. Якиманская И.С. Личностно ориентированное обучение в современной школе. Москва : Сентябрь, 1996. 96 с.
-

Ponomarenko O. Future masters in psychology professional training: specific theoretical level of methodology research in informal education

The article proves that revision of some framework parameters for future masters in psychology professional training in the context of the formation of their readiness for responsible and effective competitive activity in the conditions of informal education requires certain methodological research, in particular at specific theoretical level.

It is shown that methodological foundations of the study should be considered as a hierarchically constructed polymethodological system, which includes four levels, namely: philosophical, general theoretical, specific theoretical approach and specific practical research.

It is shown that among the most promising research approaches to the study on the issues of future masters in psychology professional training in the context of informal education at the specific theoretical methodological level are as follows: personal, activity, axiological, andragogical and acmeological approaches.

Their prospects are confirmed by the such aspects of masters in psychology professional training as: awareness of the specific conditions of their future professional activity in the context of informal education, lack of adequate means and methods of quasi-professional character, application of standardized means and methods, which don't take into account inner students' motivation and are not able to compete with informal educational services.

The desire to eliminate these shortcomings and optimize pedagogical potential of these approaches, determined the need for theoretical substantiation of their essence and evaluation of prospects for their empirical application.

It is emphasized that individual approach in educational process is based on the idea of personal identity.

Activity approach involves active practical activity of students getting their masters' degree, achieved by means of integrating into the teaching process of various diverse professional tasks.

Axiological approach is the core that connects personal and activity aspects of the specific theoretical research methodology at the level of human value orientations.

Andragogical approach suggests focusing on the students as adults with their experience, beliefs and interests. This approach specifies student's personality and enhances his or her subjective role in the learning process.

The purpose of acmeological approach is to orient an individual to reach success in life and career, to develop his or her creative potential, and, most importantly, to extend the period of creative activity, which is defined as acme – the highest degree of personal and activity maturity of the individual.

Key words: *informal education, masters in psychology, professional training, specific theoretical level of methodology, research approaches.*